

1882. október 22.

HALASI ÚJSÁG 1. évfolyam 4. szám

Az újság 1-2 . oldala hiányzik

dosított költségvetés fő összegei ezek: Beyétel 30,796 frt 85 kr., kiadás 38,178 frt 74 1/2 kr. Hiány 7381 frt 89 1/2 kr. Tavaly a rendes költségvetésbeli hiány volt 7563 frt 8 1/2 kr., a pótköltségvetési hiány 2161 frt 74 kr.

A szakosztályok továbbá elhatározták, hogy a város belép a pestmegyei „Allatnyésztést előmozdító egyesületbe” mint alapító tag 100 frttal. Az egyesület alakítását az idén jul. 6-án tartott megyegyűlés határozta el olyanformán, hogy az együletbe maga a megye 5000 frttal lépett be alapító tagnak s a megyebeli községeknek a belépést kötelezővé tette.

Szóba jött a tanácskozáson a községi iskola kérdése is. Mészöly István tavaly egyik közgyűlésen indítványt tett, hogy a községi iskola a ref. egyháznak mint felekezethez adassék vissza. A szakosztály most ez indítványt tárgyalás alá vevén, azt elfogadta s terjedelmes indokolás kíséretében betérjeszti a közgyűlés elé.

A HÉT TÖRTÉNETE.

Az új fusio, melyről mult számunkban szoltunk, nem jött létre. Az országos pártviszonyokban nem történt változás, csupán két ember vállalt kormányhivatalt az egyesült ellenzék tagjai közül: az egyik gr. Berchthold László, a ki főispánnak; a másik gr. Széchenyi Pál, a ki kereskedelmi miniszternek nevezetett ki. Az egyesült ellenzéki párt e két férfit kilépését tudomásul vette, velök azonban minden további közösséget megtagadott. Kilépett továbbá az egyesült ellenzék köréből dr. Bánhidy Béla is; ez utóbbi azonban személyes ügyek miatt.

Az országgyűlés a mult szombaton tartott ülésében november 15-ig elnapolta magát. A pénteki ülésben Rohonczy Gedeonnak egy pár nappal előbb tett interpellációjára válaszolt a miniszterelnök. Rohonczy a közlekedési miniszterium közegeinek működésében több rendbeli visszaélést vőlt fölfedezni, s ezek miatt súlyos vádakot emelt azok ellen. A miniszterelnök mostani válaszában előadta a vádak folytán elrendelt vizsgálat eddigi eredményét, mely, szerinte, a vádak teljesen alaptalanoknak bizonyítja. Rohonczy azonban egy hosszabb beszédben fontartá a vádakot, mivel főleg a Tiszaszabályozásnál a megtartott vizsgálat nem helyesen folyt le. A Tiszaszabályozás ügyének felülvizsgálata különben most újra megtartatik s ezuttal a törvényszék által. A többség a miniszterelnök válaszát tudomásul vette. — Rohonczy kilépett a kormánypárt köréből.

Az ágostai hitvallásu egyház egyetemes konventje e héten tartotta ülését Budapesten. A konvent nevezetes határozatokat hozott az egyházban mutatkozó panszláv irányzat ellen. Ugyanis kimondotta, hogy ezután olyan papot vagy tanítót, a ki magyarul nem tud, nem lehet alkalmazni; továbbá a már alkalmazásban levő papok és tanítók közül azok, a kikre a hazaellenes izgatás vádja rábizonyul, állásuktól elmozdítandók. A konvent több tagja, főkép a dunamelléki kerülethől, ellenezte e határozatokat, melyeket azonban a gyűlés túlnyomó többsége elfogadott.

H I R E K.

— Elmarasztalt lelkész. Egy városunkban nagy feltűnést keltett becsület sértési ügyben hozott ítéletet e hó 18-án szerdán a helybeli járásbíró. Az eset a következő: Ez évi jun. 29-én a rom. kath. templomban tartott isteni tisztelet alkalmával Rózsa Béla helybeli plébános sajnálatos föllépésre engedte magát ragadtatni Bernáth Károly árvagyám leámária ellen. A föllépésre az adott okot, hogy az említett kisasszony a szentség felmutatásakor nem térdelt le, sem magát meg nem hajította. A plébános e miatt a templomban jelen

volt közönség hallatára az oltár mellől oda kiáltotta a harangozónak, hogy az állva maradt kisasszonyt a templomból vezesse ki: majd az isteni tisztelet végezte után a sekrestyében erősen lefordta ez s egyebek közt „sem mire való t . . nyosnak” nevezte. — Az ekkép megsértett hölgy szülei a plébános ellen becsületsértés miatt panaszt emeltek a helybeli járásbíró előtt, ki a mondott napon hirdette ki ez ügyben az ítéletet. A tárgyaláson a plébános ur avval mentette heveskedését, hogy B. Mária a szentség felmutatásakor nem csak hogy le nem térdelt, de sőt inkább illetlenül nevetett. A panaszos fél ezt tagadta s azt állította, hogy azért nem térdelt le, mivel a templom igen zsúfolva volt s a hely szűke miatt nem lehetett letérdelnie. Mindkét fél számos tanúra hivatkozott, kiknek kihallgatása után a járásbíró a következő ítéletet hozta: Rózsa Béla lelkész becsületsértés miatt elmarasztaltatik 50 frt birságban, mely az állampénztár részére fizetendő, továbbá köteleztetik 20 frt 50 kr ügyvédi és tanúdíjat a magánvádlónak megfizetni. A birság az ítélet jogerőre emelkedése után 15 nap alatt különboni végrehajtás terhe mellett lefizetendő; nem fizethetés esetén a vádlott büntetése 5 napi fogház. Az ítélet a jogerőre emelkedés után a helyi hírlapban közzé teendő. Az ítéletben a panaszos fél megnyugodott; a vádlott fölebbezést jelentett be. — Megjegyezzük még, hogy Rózsa Béla lelkész ur a tárgyalás folyamán kifogást tett a járásbíró illetékessége ellen, azt állítván, hogy ez ügy a szentszék elé tartozik. A járásbíró azonban illetékosnek jelenté ki magát az ítélethozatalra, mivel a büntető törvénykönyv értelmében minden becsületsértés, kivéve a királyi család tagjaira vonatkozót, a járásbíró elé tartozik s lelkészekre nézve a törvény kivételt nem ismer. — Az ügy iratai a fölebbezés folytán 8 nap alatt föltérjesztetnek a királyi táblához.

— Az Italmérési jog bórbeadása e hó 16-án végleg megtörtént. A tanácsnak általunk említett végzése szerint a kikéltési ár 9534 frt 45 krban volt megállapítva. Az árverésre csak két árverező jelentkezett: Gyenizse Imre és társai, továbbá Babó László, kik a kellő bánatpénzt letették. Gyenizse Imre és társai ígérték 9538 frtot, Babó László 9539 frtot; ez összegnél magasabb ígélet nem történt, ezzel az árverés befejeztetett. E szerint az italmérési jog Babó Lászlónak adatott ki 9539 frtért. — Gyenizse Imre és társai 1910 frtnyi bánatpénzüköt visszakapták. — A tanács szombati ülésében az árverést helyben hagyta.

— A vasút. A megnyitás felől hivatalos jelentés még mindig nincs. Magán úton arról értesülünk, hogy a jövő hó 7-én vagy 8-án megtörténhetik a megnyitás. A műszaki bejárás ugyanis november 1-én kezdődik s ennek eredményétől függ, hogy a vonal mikor adathatik át a forgalomnak. Fontossággal bír e részben az, hogy az állam által készitendő távvidai felszerelés akkorra készen lesz-e, vagy hogy annak teljes elkészülte előtt az illető műszaki közegek megengedhetik-e a megnyitást. — A vasút menetrendjére vonatkozólag újabban a következő részletesebb adatokat közölhetjük: Egyelőre két vonal fog közlekedni naponként: egy személy- és egy vegyes vonat. I. Felfelé: A személyvonat indul Budapestről este 9 óra 10 perczkor, megérkezik Szabadkára reggel 4 óra 20 perczkor. A vegyesvonat indul Budapestről délelőtt 8 óra 20 perczkor, megérkezik Szabadkára délután 4 óra

3 perczkor. II. Felfelé: Személyvonat indul Szabadkáról délelőtt 10 óra 20 perczkor, megérkezik Budapestre este 5 óra 25 perczkor. A vegyes vonat indul Szabadkáról este 10 óra 30 perczkor, megérkezik Budapestre reggel 6 óra 58 perczkor.

— A katonák még mindég Halason vannak, s elmenetelők vagy maradásuk felől a vasárnap tartandó képv. közgyűlésnek kell határozni. Az alispán ugyanis a polgármester azon felterjesztésére, melyet lapunk mult számában ismertettünk, azt válaszolta, hogy határozott feleletet kíván, vajjon itt maradjanak-e a katonák vagy sem. A polgármester e kérdést most a közgyűlés elé terjeszti.

— A gyújtogatók pöre mint tudva van, most már a kalocsai törvényszék előtt folyik. Újabban az a hír van elterjedve a városban, hogy a törvényszék Lekky Máriát is szabadlábra helyezte. E hírről azonban még eddig csak magán úton értesültünk, mivel hivatalos értesítés újabban ez ügyben nem érkezett. Mint újabban halljuk, a kalocsai törvényszék avval indokolja a vizsgálatnak a halasi járásbíróstól történt elvételét, hogy az itteni vizsgálóbíró Rác urat tanuképen kell kihallgatni az ismert vesztegetési ügyben. — Megemlítjük még, hogy Oláh Sándor a napokban Halason járt s mintha mi sem történt volna, Péter Ferencz urékhoz akart szállni. Péterné asszony azonban hivatkozva a Lekky Mária elleni bünyvizsgálatra, kiutasítá. Oláh erre vissza felelt s egyebek közt azt mondta, hogy „minek csalták el tőlük Péterék a házat.” Minthogy e nyilatkozat a vizsgálatra szintén fontossággal bírhat, följelenték a vizsgáló bírónak ki arról jegyzőkönyvet vett fel s azt szintén megküldö a törvényszéknek.

— Az Ijedős kormánybiztos. Csütörtökön éjjel komikus eset történt Jankovich Miklóssal. A kormánybiztos a Fehér-háznál volt elszállásolva, a hol azelőtt a kataszteri mérnökök laktak. Éjnek idején egyszerre valaki gyanusan foszegetni kezdi az ajtót. J. azon hiszemben, hogy ime most a halasiak ő ellene merényletet terveznek, lármát ütött, mire az ismeretlen merénylő elfutott. A k. biztos rögtön két katonát állitattott ajtaja elé szuronyos puskával s csak úgy mert ismét nyugalomra térni. — Az egésznek pedig magyarázata az, hogy az eltávozott kataszteri mérnökök némelyike nem épen istonos öletet élt, s éjnek idején többször megfordultak nála bizonyos vendégek. A gyertyafény most is egy ilyent csalt be, a ki persze a lármára gyorsan elfutott.

— A vármegyéből. Pest-Kiskunmegye a mult szombaton tartott rendkívüli közgyűlésében megállapította a jövő évi megyei költségvetést. Ennek főbb tételei a következők: I. Megyei tisztviselők rendes fizetése 112,875 frt. II. A tisztviselők mellékjáruloka 14,400 frt. III. Megyei szolgák rendes fizetése 13,400 frt. IV. A szolgaszemélyzet mellékjáruloka 3440 frt. V. Hivatalos helyiségek fűtése, világítása, nyomatványok, könyvkötő munkák 10,590 frt. VI. Utiköltségek és napidíjak 900 frt. VIII. Megyei épületek javítása s biztosítása 2316 frt 19 kr. IX. Egyéb rendezetett kiadások 2465 frt. X. Előre nem látott költségek 1500 frt. XI. Raktári költségek, börtönhelyiségek fűtése 620 frt. XII. Rendkívüli kiadások 1296 frt 60 kr. XIII. A megye pénztárát torhelő adósság — — XIV. A megye fekvő javainak leltára — — XV. Fedezetül előirányzatba hozható összes bevétel 5274 frt 44 kr. Mutakozó kiadási többlet 159,620 frt 15 kr. — A megye igazoló választmánya összeállitotta a megyei virilisek 1883-ra előlegesen kiigazitott névjegyzékét. A megye 300 virilise közt az első dr. Haynald Lajos kalocsai bbornok-érsek 60452 frt 58 kr. adóval, a második Bzász-Köburg-Gotha hercege 28,935 frt 86 krajczárral, a harmadik Vigyázó Sándor 19,101 frt 12 krral, 4-ik br. Prónay Dező 18,286 frt 50 krral, 5-ik br. Orozy Andor 15,924 frt 11 krral. A legutolsó virilise 415 frt 8 kr. adót fizet. Van a virilisek közt 1 herceg, 1 főpap, 20 mágnás, 84 olyan, kiknek jogozina van a kétszeres adóösszeállításra és 57 szidó, kiknek évi adója 107,612 frt 35 krra rug.

— A Petőfi szobor leleplezése vasárnap okt. 15-én tartott meg Budapesten. E nagy országos ünnepen jelen voltak a kormány s a törvényhozás két hazának tagjai, a főváros és számos ottani közintézet képviselői s a vidéki törvényhatóságok küldöttei nagy számmal. Sajnálatos, hogy a nemzeti ünnepen városunk képviseltetéséről senki sem gondosko-

dott. A szobor, mely gránit talapzaton áll 2 öl magas; az alsó dunaparton a görög templom előtt van felállítva. Első mintáját Izsó Miklós készíté, ennek halála után Huszár Adolf újra mintázta; az ércbe öntés Turbain K. bécsi mester műve. A szobor 42.325 frtba került, felirata az egyik oldalon: „Petőfi“; a másik oldalon: „Nemzeti adakozásból 1882.“ A leleplezőskor 10.000 frt áru koszorúk tétettek le a szoborra. A 12 láb magas gypsz-minta a debreczeni főiskolára lett. Az Izsó-féle minta a gömörmezei múzeumé Rimaszombatban, ahol Izsó első oktatását nyerte Forenczytól.

KÖZGAZDASÁG.

A borkezelésről.

Azt mondja egy francia böles, és igaz van benne, hogy az olyan ember, a kit mindjárt születése után magára hagynának, valóságos torz alakká válnék ember társai között, ha ugyan egyáltalán fel bírja nekedni.

A borral is ilyenformán vagyunk; akár milyen egészséges, akár milyen érett az a szőlő, melyből a bort szűrjük, rossz kezelés mellett a leghívtványabb lőrévé válik, és sokszor még eozetere sem használható.

A gyermeket születése után szépen meg szokták mosdatni, azután tisztá ruhába takarják, folyton gondját viselik, ápolják, nevelik, oktatják. Csak így lehet belőle a társadalomnak hasznos tagja.

A borra is hasonlóképen nagy gondot kell fordítanunk, hogy embernek való ital váljék belőle. Itt összefoglaljuk röviden olvasóink közül azok számára, a kik még nem tudták, a borral való bánás főbb szabályait: A „mosdatást“ a bornál el kell hagynunk; csak hadd legyen az gyermekkorában egy kicsit piszkos, majd megmosdik önmagától is Márton napjára. Amde egyóbként a tisztaságra szerfelett nagy gondunk legyen. Mindjárt az első szűrősnél jól kiforrászt a kiöblintett hordót alkalmazunk; a penészes vagy eozetes hordókat inkább más eoztra fordítunk, mintsem hogy borainkat bonnók tönkre tegyük. Számtalan gazda van nálunk még olyan, a ki használat előtt a hordóját még csak ki som forráztatja, nem hogy egyebet tenne vele. A ki azt akarja, hogy jó bora legyen, mindenekelőtt a hordó tisztántartását kell megtanulnia, ezt pedig legkönnyebben megtanulható egy kis gyakorlás által. Pó dolog itt az, hogy mindannyiszor, valaminegyiszor a hordó ürül, ki kell forrázni, azután kiöblinteni tiszta vízzel, s megszáraztatni, végre egy kis kénnel megfűstálni, erősen bedugaszolni s a további használatig száraz helyen tartani.

A vörös boros hordókat kénezés helyett egy kis spiritussal szokás kiegészíteni s ugy eltonni száraz helyre. A mint a bor Márton napjára megtisztult, ne sokat késünk a lefejtéssel, s a jövő szűrtig még vagy kétszer fejtsük le. Ettől azonban nagyon borsózik a

halasi ember háta. Mindent azívesen megpróbál, de erre nem adja rá a fejét a fél szilgért; azt mondja, hogy az apja se fejtette le soha a borát, mégis csak bor volt az, már ő is csak megmarad az ősi szokásban. Különben is — azt mondja — a seprő a bornak az ágya. En édes istenom! akkor a kávéot se szűrjük le az aljáról, hanem igyuk meg ugy ruskóstul, a mint kifőtt.

A ki eozetet akar gyártani, ám készítsen hozzá ágyat is, de a ki azt akarja, hogy jó bora legyen, az vegye le azt a piszokról, a söpredékről, mely nem ágya, hanem salakja a bornak.

Hihető, hogy vannak olyan borok, melyek évon át a seprőn bevonnak, s mégis jók; állítólag városunkban is vannak ilyenek. De ha a borokat lefejtették volna, minden- esetre még jobbak volnának.

A halasi borra némi befolyással van a kénnel való rosszul bánás is. Némely ember már az új bort megkénezi, más pedig átkozza még a feltalálóját is. Ne menjünk a túlságba sem az egyik, sem a másik oldalon.

Az új bornak semmi szükségé sines a kénre, sőt rossz hatással van rá, mert az erjedést gátolja; valamint nem szükséges a kén a vörös borba sem. Azonban a fehér borokhoz a második lefejtéskor nagyon is ajánlandó egy kis mennyiségű kén, mert ez által fényosabb és tartósabb lesz a bor; de a túlságos kénezést kerülni kell, mert ez a bornak ízét rontja meg.

A borok festésére vonatkozólag — mert nálunk a vörösbor festése divatban van — annyit akarunk megjegyezni, hogy a ki eddig ezzel foglalkozott, nagyon okosan tönne, ha felhagyja vele. A mi a természetből szóp, az festés nélkül is szép, de a mi rút, azt a festés még rútábbá teszi.

Van a mi borunknak tisztességes színe; ha bodzat, alkórmöst vagy fuxint nem keverünk is bele. Nincs hatalmasabb festéke a bornak, mintha 7—8 napig törkőn áll s az által festelik meg.

Borainkat csak akkor őrtekosíthatjuk kellőleg, ha jókká tudjuk őket tenni. A halasi szőlők termése van olyan, hogy jobb években nem lehet megkülönböztetni a szegszárditól. Csak egy nagy baj volt eddig nálunk, az, hogy a jó termést nem tudtuk okszerű kezelés által értékesé tenni. A szőlővel, t. i. a szőlőtőkével tud banni a halasi ember; százakra megy a kitűnő szőlőmunkások száma nálunk. De polgártársainknak meg kell tanulniok, hogy a bortermesztésben még csak fele munka a szőlőművelés. A bortermesztőnél a munkának nagyobb része szűret után kezdődik; a mit addig csinált, még csak előkészület volt. Nálunk az eddigi felfogás szerint az évi szőlőmunka szűretkor véget őrte, legfőlebb döntögetni és bekapálni járt ki a szőlőgazda szűret után. A bort pedig, a melynek előállításával egész évon át veszőlött, a mint elzárta, azután rábizta a jószágos mindenható gondviselőre, sőt még némely em-

ber a hordait is betömte krumplival, azt híven, hogy sunál jobb a bornak, mentől kevesebbet háborgatják. Pedig épon ellenkezőleg van a dolog. Nagyon is kell háborgatni, fejteni, tisztítani, mert csak akkor lehet eladni jó áron.

Eddig természetesen nem nagyon fizette ki magát az ilyen munka. A borra vevő nem igen volt, s jó áron vagy nagyobb mennyiségben épon nem lehetett eladni. Ezután majd el lehet, de természetesen csak az kap érte jó pénzt, a ki jól bánik vele.

TERMÉNYEK ÁRA.

Budapesten.		Halason.	
okt. 19.		okt. 21.	
Búza	100 kiló 9 frt 00 kr.	100 liter 6.30—7 frtig	
Rozs	" 7 frt 15 kr.	" 4 frt 30 kr.	
Kukoricza	" 8 frt 45 kr.	szákja 90—95 kr.	
Árpa	" 6 frt 35 kr.	100 liter 3 frt 50 kr.	
Zab	" 6 frt 5 kr.	" 2 frt 40 kr.	
Köles	" 5 frt 90 kr.	" 3 frt 00 kr.	

Egyéb termények Budapest, október 19. Heremag: 50—51 frt. Repezeolaj: 36 frt — kr. Dísznóvizir: 77 frt — kr. Szalonna szárított I. rendű: — szárított városi: 74 frt — kr., füstölt: 80 frt. Olvasztott faggyú: 54 frt. Viaszok: 124—126 frt. (Mind 100 kilógrammonként.)

Közbányai dísznövények okt. 19. Magyarországi vevő, nehéz sörtes kilogrammja 57—58 kr., fiatal nehéz 59—59½ kr., könnyű 60—61 kr. Szedett nehéz 56—57 kr., könnyű 59 kr. Oláhországi 60—61 kr., szerbiai 60—61 kr. Elefaly: páronként 45 kilógr., s azonfelül 4%-os levonás.

Korda Imre, felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

NYILT-TÉR.

Az érdem elismerése.

Grósz Mór helybeli orth. isk. tanító ur s napokban a kir. tanfelügyelőség részéről következő dícsérő levelet kapott:

1139/1882. Hivatalos bizonyítvány. Szívesen és örömmel bizonyítom, hogy Grósz Mór halasi kunhalasi orth. isk. tanító ur szakértelmével a legnemesebb bizottsággal és odaadással működik tanító pályáján a reájbizott növendékek tanításában és nevelésében; e buzgóság és szakértelmé már magában véve is a legnagyobb dícsért ugyan nevezett tanító urra nézve, mindazonáltal méltányló elismerésemmel iskolájában tett személyes tapasztalatom alapján, részéről is a legmelegebben üdvözlöm őt. Kelt Budapesten, 1882. október 14. Tóth József, kir. tanácsos, tanfelügyelő.

Míg az őrömmel nyilváníomásra hozzuk, megemlítjük még, hogy nevezett Grósz Mór tanító, Szász Károly ur, volt tanfelügyelőtől hasonló hangon írt levéllel tüntetett ki. Az 1871. évi londoni kiállításon díszokmányt, az 1876. évi szegedi országos kiállításon érdemérmét nyert az általa kiállított taneszközökért. Ugyanazon évben néhai Dömötör János tanfelügyelő Grósz Mórhoz intézett levelében így nyilatkozott: „Vallás és közoktatási miniszter ur ó nagyméltósága megbízott, hogy részéről jelentem ki tanító urnak, miszerint a tanügy terén már nem egyszer tanusított törekvéseit elismerésként érdemléknek találja.“

Egy a város újszaki részén fekvő körülbelül egy kis holdalfevő gyümölcsös kert nemcsinált fákkal és lakkhazzal ellátva, örök áron eladó. Hávből tudósítást a kiadóhivataltban.

257. szám. 1882.

Árverési hirdetés.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a halasi Tekintetes kir. járásbíróóság 1270. és 1561/1882. számú végzése által Krammer József halasi lakos végrehajtató javára, Takács József és neje Tábit Mária ellen 204 frt — kr. tőke, ennek 1882. év június hó 1-ső napjától számítandó 6% kamatai és odig összesen 77 frt 78 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1078 frt — kr-ra becsült, 5 drb. Majsa városi gőzmalmi részvény, termények s gazdasági eszközökből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek az 1649./1882. p: sz. kiküldést rendelő végzés folytán a hely színen, vagyis Tájó pusztában felperes tanyáján leendő eszközlésére 1882-ik év Októbr. hó 28-ik napjának délelőtt 9 órája határidőtől kitűzetik és arra a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kiírtatendő.

Kelt Halason, 1882-ik évi október hó 19-ik napján.

Barina János, kir. bírósági végrehajtó.